

FIVA

Fédération Internationale des Véhicules Anciens

Turin Charter	Torinói Charta
<u>INTRODUCTION</u>	<u>BEVEZETÉS</u>
<p>The Fédération Internationale des Véhicules Anciens (FIVA) is the world federation of historic vehicle clubs. It supports and encourages the preservation and responsible use of historic vehicles as an important part of our technical and cultural heritage.</p>	<p>A FIVA a muzeális jármű klubok szövetségeinek nemzetközi szervezete. Támogatja és bátorítja a muzeális járművek megőrzését és felelős használatát, mint műszaki és kulturális örökségünk fontos alkotórészét.</p>
<p>Historic vehicles are significant in their role as means of transport, as witnesses to their historic origins, the technical state of the art of their period and last but not least for their impact on society.</p>	<p>A muzeális járművek jelentősége mérhető közlekedési eszköz szerepkörükben, tanúságtevőként történelmi eredetükről, gyártásuk korának műszaki színvonaláról, és nem utolsósorban hatásukban koruk társadalmára.</p>
<p>The scope of this Charter includes mechanically propelled road and non-rail land vehicles. A vehicle is considered to be historic once it complies with the Charter and the applicable FIVA definitions.</p>	<p>A jelen Charta vonatkozik minden mechanikus meghajtású közúti és nem kötöttpályás szárazföldi járműre. Az a jármű minősül muzeálisnak, amely megfelel a Charta követelményeinek és a vonatkozó FIVA definícióknak.</p>
<p>The Charter may also include buildings and related artefacts to historic vehicles and their period of operation, such as factories, fuel stations, roads or racetracks.</p>	<p>A Charta kiterjed épületekre és a muzeális járművekhez kapcsolódó műtárgyakra, működésük korára, úgy mint gyárakra, üzemanyag-töltő állomásokra, utakra és versenypályákra.</p>
<p>The owners of historic vehicles and the curators of historic vehicle collections have been very successful at salvaging, preserving and maintaining of historic vehicles in operation.</p>	<p>A muzeális járművek tulajdonosai és az ilyen gyűjtemények kurátorai rendkívül sikeres erőfeszítéseket tettek a muzeális járművek megmentése, megóvása és használatban tartása érdekében.</p>
<p>This Charter was approved by FIVA to provide guidance for decisions and treatments in relation to historic vehicles. The Turin Charter unites the guiding principles for the use, upkeep, conservation, restoration, and repair of historic vehicles.</p>	<p>Ez a Charta a FIVA által azért került jóváhagyásra, hogy iránymutatást adjon a muzeális járművekkel kapcsolatos döntésekhez és tevékenységhez. A Torinói Charta összegzi az aktív használatban lévő muzeális járművek használatára, fenntartására, megőrzésére, restaurálására és javítására vonatkozó irányelveket.</p>

<p>This Charter is based on and inspired by UNESCO's Venice Charter (1964), the Barcelona Charter (2003, historic ships) and the Riga Charter (2005, historic rail vehicles).</p>	<p>A jelen Charta alapjául szolgáltak a Velencei Charta (1964), a Barcelona Charta (2003, muzeális hajók) és a Rigai Charta (2005 muzeális vasúti járművek).</p>
<h2><u>CHARTER</u></h2>	<h2><u>CHARTA</u></h2>
<p>Article 1 – Aim</p>	<p>1. cikkely – Célkitűzés</p>
<p>The aim of this Charter is to preserve and safeguard the history of vehicles including their engineering, form, functions and documented histories and their many and diverse relationships with society and social environments.</p> <p>To understand, appreciate and ensure the preservation and operation of historic vehicles, including their use on public roads, it is important to use the research methods, scientific, historical and technical knowledge available and involve the organisations and facilities working in this sector.</p>	<p>A jelen Charta célja pontja a járművek történelmének megőrzése és védelme beleértve azok műszaki kivitelét, megjelenését, funkcióját és dokumentált történetét valamint kapcsolódásukat társadalmi és szociális környezetükhöz.</p> <p>Ahhoz, hogy megértsük, értékeljük és biztosítsuk a muzeális járművek megőrzését és működését, beleértve közúti közlekedésük lehetőségét is, nélkülözhetetlen minden rendelkezésre álló kutatási módszer, tudományos, történeti és technikai tudásanyag felhasználása és az ezen a területen dolgozó szervezet és létesítmény bevonása.</p>
<p>Article 2 - Future</p>	<p>2. Cikkely – A jövő</p>
<p>Preservation, restoration and any related work processes are aimed at sustaining historic vehicles as both technical artefacts and witnesses of transport history and culture. It is imperative to pass on the methods used, material knowledge and work processes to future generations. We also aim to preserve the special knowledge, expertise and skills related to the manufacture and operation of such vehicles.</p>	<p>A tartósítás, restaurálás valamint a kapcsolódó tevékenységek célja a történelmi járművek megőrzése egyrészt mint technikai műtárgyak másrészt mint a közlekedés történelmének és kultúrájának tanúi. Erőfeszítés a szükséges ezen szakismeretek és szakmai folyamatok továbbadásához a jövő generációi számára. Célunk ezen járművek gyártásához és működtetéséhez szükséges szaktudás, a szakértelem és a kapcsolódó szakmai készségek megőrzése.</p>
<p>Article 3 - Care</p>	<p>3. Cikkely - Gondozás</p>
<p>Permanent and sustainable care are essential to the survival of historic vehicles.</p> <p>Use of historic vehicles, including on public roads, is important for their preservation. It is the only way to fully understand and pass the traditional knowledge of driving and maintaining them for future generations.</p>	<p>A járművek gondozása nélkülözhetetlen fennmaradásukhoz.</p> <p>A muzeális járművek használata, beleértve közúti használatukat, nélkülözhetetlen a megőrzésükhöz. Ez az egyetlen módja annak, hogy megértsük és továbbadjuk vezetésük és fenntartásuk ismeretanyagát a jövő generációk számára.</p>

<p>Article 4 - Position</p>	<p>4. Cikkely – Pozíció</p>
<p>It is beneficial to the preservation of historic vehicles if they are seen as an integral part of public life and perceived of as a contribution to our cultural heritage.</p> <p>It is important and desirable that they should be used. However, in order to use them, historic vehicles should not be modified more than necessary.</p> <p>Unavoidable modifications should not interfere with the historic substance. As a matter of principle, they should not alter the vehicle's period engineering and appearance.</p>	<p>A muzeális járművek megőrzésére jótékony hatással van, ha a nyilvános élet szerves részeként tekinthetünk rájuk és a kulturális örökség részeként jelennek meg a köztudatban</p> <p>Fontos és kívánatos, hogy ezek a járművek használatban legyenek.</p> <p>Az elkerülhetetlen módosítások nem érinthetik a muzeális lényegét. Elvi kérdés, hogy az ilyen módosítások nem változtathatják meg a jármű korabeli műszaki jellemzőit és annak külső megjelenését.</p>
<p>Article 5 – Processes</p>	<p>5. Cikkely - Eljárások</p>
<p>The preservation of historic vehicles can require interventions or restorations to different extents.</p>	<p>A muzeális járművek tartósítása különféle mértékű beavatkozást vagy restaurálás igényel.</p>
<p>Preservation means the care and prevention from deterioration or damage, by which the present condition, individual and memorial quality of a historic vehicle or object is safeguarded.</p>	<p>Az állapot megőrzés gondozást és a leromlás vagy kár megelőzését jelenti, amelynek révén a muzeális jármű vagy tárgy jelenlegi állapota, egyedi vonásai és műemléki karakterisztikája megőrzésre kerül.</p>
<p>Conservation includes all acts serving to secure and stabilise the vehicle or object that do not alter the historic substance, parts and materials. Conservation treatment will not put at risk the object's historical or material documentary value in any way. It serves exclusively to prevent or at least delay continued deterioration. Usually, such measures are not visible on the surface.</p>	<p>A konzerválás magában foglal minden beavatkozást, melynek célja a jármű vagy tárgy védelme és állapotának stabilizálása amely nem jár az eredeti szubsztancia, alkatrész és anyag megváltoztatásával. A konzerválási eljárások nem tehetik ki kockázatnak a tárgy történelmi és anyagi dokumentációs értékét. A konzerválás egyszerűen a további leromlás megelőzését vagy legalábbis annak késleltetését szolgálja. Rendszerint ezek az intézkedések nem jelennek meg a tárgy felszínén.</p>
<p>Restoration is the process of replacing missing parts or areas with the aim of displaying an earlier state of the vehicle and goes further than conservation. Restored areas should discreetly blend in with the existing historic stock, but remain distinguishable on closer inspection.</p>	<p>A restaurálás olyan eljárás, amely a hiányzó alkatrészeket vagy területeket pótolja azzal a céllal, hogy a jármű vagy tárgy korábbi állapotát láthatóvá tegye és mélyebbre hatol, mint a konzerválás. A restaurált területeknek harmonikusan kell belesimulniuk a megmaradt historikus területekbe, de megkülönböztethetőnek kell maradniuk tüzetesebb vizsgálat során.</p>

<p>This is different from repair, that stands for the adaptation, refurbishment or replacement of existing or missing components. Repair makes a vehicle fully operational again and may not take into account the authentic substance belonging to the vehicle.</p>	<p>Ez különbözik a javítástól, amely a meglévő vagy hiányzó alkotóelemek adaptációja, felújítása vagy kicserélése. A javítás a tárgyat ismét teljesen működőképpé teszi és általában nincs tekintettel a járműhöz kapcsolódó eredetiség hiteles helyreállítására.</p>
<p>Preservation, conservation, and restoration are specialised processes aimed at safeguarding and displaying a vehicle's engineering, aesthetic, functional, social and historic value.</p>	<p>A megőrzés, konzerválás és restaurálás különleges szakértelmet igénylő folyamat, melynek célja a jármű esztétikai, funkcionális és történelmi értékének megőrzése és bemutatása.</p>
<p>They should aim at understanding and considering the original design and the historic background of the individual vehicle. They should be based on respect for the individual historic entity and information found in authentic documents.</p>	<p>Az kell legyen ezen eljárások célja, hogy megértsük és figyelembe vegyük az egyedi jármű eredeti kivitelét és történelmi hátterét. A restaurálásnak az előttünk lévő egyedi muzeális tárgy tiszteletén és a hiteles dokumentumokban található információn kell alapulnia.</p>
<p>Article 6 - History</p>	<p>6. Cikkely - Történet</p>
<p>Any changes and modifications to a vehicle which occurred during its ordinary life span and altering its condition as originally delivered are testimonials of the vehicle's history and should be preserved as such. Therefore it is not necessary to restore a historic vehicle in a way that adjusts its look and technical features back to the appearance of the manufacturing date.</p>	<p>A jármű eredeti élete folyamán történt változtatások és módosítások, gyári állapotának változtatásai a jármű történetének tanúságtételei és ilyenként szükséges azokat megőrizni. Ezért nem szükséges a muzeális járművet úgy restaurálni, amely a megjelenését és a műszaki jellemzőit a gyártáskori állapotra állítja vissza.</p>
<p>A restoration that would return a vehicle to the appearance of a certain period should only be attempted with careful examination of historical records or thorough planning.</p>	<p>Az olyan restaurálás, amely a jármű megjelenését egy adott időszakra vetíti vissza csak a történelmi feljegyzések alapos tanulmányozásával és kellő tervezéssel végezhető el.</p>
<p>Components and materials inserted to replace historic parts in the process of a restoration should be identified with simple and permanent markings to distinguish them from the historic substance.</p>	<p>A folyamat során kicserélt alkatrészeket és anyagokat egyszerű és állandó jelöléssel kell ellátni, hogy megkülönböztessük az eredeti részekről.</p>
<p>Article 7 - Accuracy</p>	<p>7. Cikkely - Pontosság</p>
<p>In the restoration of historic vehicles historically accurate materials and work techniques should be preferred, unless such materials or techniques can no longer be used for safety, lack of availability or legal prohibitions.</p>	<p>A muzeális jármű restaurálása során előnyben kell részesíteni a korhű anyagokat és műszaki megoldásokat, kivéve, ha azok az anyagok vagy technológiai megoldások már nem használhatók biztonsági, jogi vagy elérhetőségi korlátok miatt.</p>

<p>Especially in the conservation of historic substance traditional materials may not be adequate. As elsewhere in the field of restoration, modern materials and techniques may then be used instead, provided that they were proven adequate and durable in experiments or tried in practice.</p>	<p>Különösen a történeti lényeg megőrzése esetén fordulhat elő, hogy az eredeti anyagok nem bizonyulnak alkalmasnak. Amint a restaurálás más területein, így itt is megengedhető modern helyettesítő anyagok és technológiai megoldások használata, amennyiben azok bizonyítottan helyállóak és kísérletileg tartósnak bizonyultak, vagy legalábbis a gyakorlatban már kipróbálásra kerültek.</p>
<p>Article 8 – Appearance</p>	<p>8. Cikkely - Megjelenés</p>
<p>Any modifications to a historic vehicle required outside of its ordinary lifespan should be integrated discreetly and respect the original structure and appearance.</p>	<p>A muzeális jármű eredeti használati idején túl végzett mindennemű változtatás diszkréten kell illeszkedjen és tekintettel kell legyen az eredeti szerkezetre és megjelenésre.</p>
<p>Such modifications should be reversible. It is recommended that any important original parts removed should be kept with the vehicle for later use and to serve as reference of their original existence and make.</p>	<p>Az ilyen változtatásoknak visszaalakíthatónak kell lenniük. Javasoljuk, hogy bármely fontos eredeti eltávolított alkatrész a járművel együtt tartandó egy későbbi újbóli használat érdekében, továbbá hogy összehasonlításképpen megvizsgálható legyen az eredetileg létezett megoldás</p>
<p>Article 9 – Planning</p>	<p>9. Cikkely - Tervezés</p>
<p>Any work performed on an historic vehicle should be planned systematically and documented in an appropriate manner.</p>	<p>A muzeális járművön végzett bármely munka során minden lépést szisztematikusan meg kell tervezni és megfelelően kell dokumentálni.</p>
<p>These records should be maintained with the vehicle.</p>	<p>Ezek a feljegyzéseket a járművel együtt kell tartani.</p>
<p>Article 10 – Archives</p>	<p>10. Cikkely - Archívumok</p>
<p>Any facilities and organisations involved in the preservation, conservation, restoration, repair and operation of historic vehicles must take appropriate steps to protect their records and archives.</p>	<p>Minden, a muzeális járművek megőrzésében, konzerválásában, restaurálásában, javításában és működtetésében érdekelt szervezet megfelelő lépéseket kell tegyen feljegyzései és archívuma megőrzése érdekében.</p>
<p>Article 11 - Status</p>	<p>11. Cikkely - Státusz</p>
<p>Institutions engaging in the preservation and transferring of knowledge required in the preservation and operation of historic vehicles should seek recognition by international and national governmental authorities as cultural heritage and institutions.</p>	<p>A muzeális járművek megőrzésével és az ezek megőrzéséhez és használatához tartozó ismeretanyag terjesztésével foglalkozó szervezetek törekedjenek elismerésre a nemzetközi és nemzeti kormányzati szervektől mint kulturális örökség és intézmény.</p>
<p>Archives consisting of documents, drawings, photographs, and other media and artefacts relating to historic vehicles should be cared for as part of the cultural heritage.</p>	<p>A muzeális járművekre vonatkozó dokumentum archívumok, tervek, fotók és más média valamint műtárgyak a kulturális örökség részeként kell gondoskodást kapjanak.</p>

Appendix1. Proposed marking system	1. Melléklet: A javasolt jelölési szisztéma
The system uses the following letters for permanent marking:	A rendszer az alábbi betűket használja állandó jelzésként:
NB = for “newly built” (as accurate as possible a copy in terms of type and materials & reproduced directly from a documented original)	UG = jelentése: újonnan gyártott (anyagában és kivitelében az eredetivel a lehető legteljesebb mértékben megegyező másolat, amely egy dokumentálhatóan eredeti darab alapján készült)
FR = for “free reconstruction” (free reconstruction without using any direct historic model in terms of form, material or work technique. The part technically fulfils the function of a historic component utilised earlier)	FA = jelentése: fantázia alapján (kötetlen rekonstrukció, mely formájára, anyagára és technológiájára nézve eredeti modell nélkül készült. Az alkatrész műszakilag betölti az eredetileg használt darab funkcióját.)
CS = for “conservational stabilisation” (a later structural reinforcement added for conservation of the historic substance)	KS = jelentése: konzerválási stabilizáció (egy később készült szerkezeti megerősítés az eredeti alkatrész konzerválása céljából.)
We recommend the indication of the year of restoration after the two-letter code.	Javasoljuk a kétbetűs kód után a restaurálás évszámának feltüntetését.
The Charta of Turin Working Group / FIVA Cultural Commission Thomas Kohler, Gundula Tutt, Rainer Hindrischedt, Mario De Rosa, Alfieri Maserati, Stefan Musfeld and Mark Gessler	A Torinói Charta Munkabizottsága / FIVA Kulturális Bizottság Thomas Kohler, Gundula Tutt, Rainer Hindrischedt, Mario De Rosa, Alfieri Maserati, Stefan Musfeld és Mark Gessler